

משחק סכום אפס

יש דרך לשלם אפס מע"מ ולהתמודד עם מוסר תשלומים נורא של "שוטף פלוס עד הודעה חדשה".
כך נמנע חשבונות פיקטיביות וגם קריסת עסקים
ענת כהן 19/12/04 14:52

לפני שבועות אחדים ספורים הגיעה למשרדו של רו"ח ליאור וורסל, ממשרד רואי חשבון וורסל את וורסל לקוחה נואשת. לדבריה, היא חשה רדופה על-ידי שלטונות מס ערך מוסף. זאת לטענתה, על רקע מוסר תשלומים נמוך של לקוחותיה. החברה שבבעלותה, אשר עוסקת בשיווק מוצרי קוסמטיקה לרשתות, לא העבירה את המע"מ זה שלושה חודשים. רשויות מע"מ זימנו אותה לחקירה, ודרשו ממנה לשלם את החוב לאלתר.

וורסל:

"היא גוללה בפני סיפור קשה. חנויות שלהן היא סיפקה סחורה כבר לפני חצי שנה ויותר, עיכבו את התשלומים ובשל הקושי שלה לגבות מהם את התשלום, כולל המע"מ, לא היו בידיה די מזומנים להעביר למע"מ."

"בעלת החברה אמרה לי, כי העסק עומד על סף התמוטטות והיא ביקשה ממני לסייע לה מול רשויות המס, ולהגיע איתם להסדר של פריסת תשלומים נרחבת."

לדבריו של וורסל סיטואציות כאלו אינן יוצאת דופן במשק והן חוזרות על עצמן במיוחד בשנים האחרונות אצל הרבה מלקוחותיו.

* למה זה קורה להם?

"מוסר התשלומים בארץ ידוע כנמוך, בפרט על רקע תקופת ההאטה, שאפיינה את השנים האחרונות. אם פעם היה נהוג שספק מקבל את התמורה לסחורה או לשירות שניפק, תוך זמן של שוטף פלוס 30 יום לאחר הוצאת החשבונית, הרי שתנאי האשראי נמתחו עם השנים ל"שוטף פלוס 60", וגם ל"שוטף פלוס 90", והיום המצב הגיע גם ל"שוטף פלוס עד להודעה חדשה".

"כך נוצר מצב בלתי סביר. וכיוון שאת תפקיד גביית מס מטילה המדינה על העוסקים במשק (אלו מעבירים לאוצר המדינה את ההפרש בין המע"מ שמתקבל מלקוחות לבין המע"מ המשולם לספקים), הרי שמרבית העוסקים במשק נאלצים לממן מכיסם את העברת דמי המע"מ לאוצר, עוד בטרם גבו אותו. הדבר גורם לקשיים עצומים בתזרים המזומנים, כרוך בהוצאות מימון רבות, ואם בסופו של יום הם לא מצליחים לגבות את החוב מהלקוח, הדרך לקבלת החזר המע"מ משלטונות המס היא קשה מנשוא."

לבצע בתוכם התקזזות פנימית

* מה המשמעות של סיטואציה בעייתית כזו?

"יש לה השלכות מרחיקות לכת. ניקח לדוגמה עסק, ששיעור דמי מס ערך מוסף שלו (הכנסות בניכוי הוצאות) מדי חודש עומד על 1 מיליון שקל, ונניח שהוא מעניק ללקוחותיו תנאי תשלום מקובלים במשק של 'שוטף פלוס 90'. כך נוצר מצב, שבכל חודש בעלי העסק נאלץ לשלם למע"מ 170,000 שקל, שטרם גבה בעצמו. בסך הכל במשך התקופה הוא ישלם לשלטונות מע"מ, 510,000 שקל לפני שהוא גבה שקל. עסק כזה עם שיעורי מס ערך מוסף גבוה, יכול להתמוטט כלכלית עקב אי יכולתו לממן את דרישת שלטונות המס."

* יש מי שמשוחרר מהחובה להפיק חשבונית עם מסירת סחורה או שירות?

"החוק בישראל עושה אבחנה בין בעלי מקצועות חופשיים - כמו לדוגמה רואה חשבון, עורכי דין, מנהלי חשבונות, יועצי מס, חוקרים פרטיים, אדריכלים, כלכלנים, מהנדסים מודדים, שמאים ועוד - ובין יצרנים, סיטונאים, קמעונאים, קבלנים ונותני שירותים אחרים.

"מי שנמנה עם קבוצת בעלי המקצועות החופשיים, רשאי להוציא חשבונית רק במועד קבלת התמורה, ולכן אלו לא חשופים להעברת מע"מ בלי שגבו אותו בפועל. האחרים, חייבים להוציא חשבונית ברגע המכירה או נתינת השירות, בלי קשר למועד התשלום או לקבלת התשלום מהלקוח".

* מה תציע לעוסקים לעשות כדי לפתור את מצוקתם בהעברת מע"מ שטרם נתקבל?

"ישנם עוסקים המנהלים את עסקיהם בנפרד, אך לצורך מע"מ הם מוגדרים כ'איחוד עוסקים', מעין 'שותפות לעניין מע"מ'. עוסקים אלו רשאים על-פי החוק לבצע בתוכם את ההתקזזות הפנימית, והמע"מ על העסקאות ביניהם הוא בשיעור אפס.

ב'פורום רואי-חשבון' המנוהל על ידינו באתר 'נענע', עלה רעיון להפוך את מרבית העוסקים במשק לשותפות של 'איחוד עוסקים'. במילים אחרות, כל עסקה שנעשית בין עוסק לעוסק תהיה חייבת במע"מ בשיעור אפס. כך לדוגמה, סיטונאי שמוכר לקמעונאי, יחויב באפס מע"מ. אחר-כך הקמעונאי יגבה את המע"מ מהצרכן הסופי, ויעביר אותו בהתאם לרשויות המס.

"מצב כזה יגרום לכך, שלאוצר המדינה יעבור רק המע"מ על עסקאות עם הצרכן הסופי, מה שקורה היום ממילא. במילים אחרות, השיטה הזו תיטיב עם כולם. העוסקים יוכלו לנשום ולהשתחרר מן התפקיד של 'צינור' להעברת המע"מ. וגם אוצר המדינה לא יינזק".

* איך אפשר ליישם את הרעיון הזה בפועל?

"כל עוסק שמנהל ספרים כחוק, מקבל מדי שנתיים אישור משלטונות המס, שנקרא 'אישור ניהול ספרים'. אני מציע, כי עוסק שירצה להצטרף למערכת המוצעת, יהיה חייב לקבל ולשמור אצלו כתיוד את האישור של הלקוח שלו, ורק עם קבלת האישור הוא יוכל להפיק לו חשבונית עם מע"מ בשיעור אפס. ללקוחות הסופיים, הצרכנים, לא יהיה אישור שכזה, ומהם תהיה חובה לגבות מע"מ.

"עסקים קטנים, שאין להם מערכת שתשמור ושתעקוב על כל הטפסים, וכן מי שלא יוכל או שלא ירצה לשמור את האישורים של ניהול ספרים, יחויב להמשיך לגבות מע"מ בשיטה הקיימת".

חוק מהעבר שלא הולם להווה

* ואיזה בעייתיות יש ביישום ההצעה שלך?

"עלולה להתעורר בעיה בעסקאות שיש בהן שימוש מעורב של פרטי ועסקי. ישנן עסקאות שלא ניתן לקזז מהם מע"מ מלא. לדוגמה, שימוש בטלפון סלולרי או שימוש ברכב. במקרים אלה ההנחה היא, כי באופן חלקי קיים גם שימוש פרטי. לצורך העניין שלנו, כאשר אני מדבר בטלפון הסלולרי העסקי באופן פרטי, הרי שאני מוגדר בשיחות כאלו כ'צרכן סופי', ועל הרכיב הזה לא ייתכן מע"מ בשיעור אפס.

"הצעתנו היא, כי לעסקים מסוג מסוים שכזה (בהם חברות סלולריות, מוסכים וכדומה), לא תותר הכניסה ל'איחוד עוסקים'. אלו יחייבו את לקוחותיהם במע"מ מלא, וכל לקוח יקזז את שיעור המע"מ המותר לו בחוק".

* למה ההצעה שלכם טובה?

"כיוון שהיא כדאית לא רק לעוסקים אלא גם למדינה. עוסקים שיצטרפו ל'איחוד העוסקים' לא יצטרכו לממן יותר מכיסם את שלטונות המס. הם ישלמו פחות ריבית לבנקים, כתוצאה מכך הרווחים שלהם יעלו, והמדינה תרוויח יותר מיסים.

"בשיטה כזו עסקים יוכלו לשרוד ולהתפתח. המציאות הכלכלית תהיה יותר ודאית לעסקים, הם יוכלו לתכנן תזרימי מזומנים נכונים יותר, האבטלה תקטן ואיתה גם תשלומי ביטוח לאומי למובטלים.

"בנוסף, השימוש בחשבונות פיקטיביות שהוא מכת מדינה, יצמצם במידה ניכרת. אם אין צורך לשלם מע"מ בסכומים מטאוריים, אתה גם לא צריך לחפש פתרונות 'יצירתיים' לקזז אותו".

* למה לא חשבו על זה קודם וכשנקבע חוק מע"מ לא קבעו מע"מ אפס על עסקאות בין עוסקים?

"החיים הם דינמיים. לא כל חוק שנחקק בשנה כלשהי מתאים למציאות מאוחרת יותר. בזמנו כשחוקקו את החוק, לא שררו תנאי שלום גרועים כל-כך במשק כמו שמקובל היום. עובדה, ששלטונות מס ערך מוסף בעבר סירבו בנחרצות לכל הסדר תשלומים בגין חובות, והיום לעומת זאת, הם מוכנים ללכת לקראת הנישום, ולהגיע איתו להסדרים ולפריסת תשלומים. גם הם מבינים את חומרת המצב.

"כמו כן, צריך להבין, כי כל שינוי בחוקים ובתקנות מן הסוג הזה מלווה בבירוקרטיה עצומה, גורם שהוא לעיתים קרובות מעכב מרכזי של שינויים דרסטיים. אני מניח, שהקושי הבירוקרטי שכרוך בשינוי המוצע, עיכב אותו".